

Entwurfhu Amifes.

60. *gada-gahjums.*

Part. 42.

Trefschdeena, 21. Oktober (2. November).

1881.

Nedaktora adrese: Pastor J. Weide, zu Neuhausen pr. Schrunden, Kurland. — Ekspedīzija Besthorn līga grahmatu-bohde Zelgavā.

Rahditajs: No eekshemehm. No ahrsemehm. Visjaunakahs sinas. Seemas-
swehku stahks is Mihgas. Bezais Zimies tehws ir Deewa preeskha. Starp
Jelgawu un Slohku. Tirgi. Aistezejuscha laika noptuhtas. Drupas un druskas.
Naudas papihu zena. Lavibas- un preischi-tirgus. Atvildes. Sludinaschanas.

No effchtem.

Pehterburga. Medezinas departements fakrahjis statistiskas finas par to, zil katrā Kreewu-sēmēs tautā ir tādu, kas runadami stohstahs. Šī sāhīm finahm nu redzams, ka starp Leischeem ir wismasāk tādu; starp Kreewiem un Pohkeem jau wairak, un starp Latweescheem un Igauneem — wišwairak. — Generaladjutants firsts Imeretinskis ezelts par kara generalprokureeri. — **Markihss Zengs**, kas ne ļen Rīnas valdibas wahrdā noslehdīja lihgumu ar muhsu valdibu, deht Kuldchas jautajuma, tagad efoht fawā dsumtenē, tā fāuzamā „Debesī walsti”, dabujis jaunu amatu. **Wīsch** ezelts par „zensoru teefas” wižē-presidentu. — **Schis** amats ir Rīhnā weens no wiſu augstakajeem. Zensoru teefai peeder pahrsināshana par wiſahm prōwinzehm, un winas lohzeķti war fawus eewehrojumus taisni kēsaram zelt preefchā. — **Wēenigā spehles-kahrfchu fabrika** Kreewijā ir ta, kas pastahw Alekſandrowskas zeemā, pee Pehterburgas. Winā strahdajoh fāim brihscham lihds 500 strahdneku; to starpā trihs zetortdalas īewu un weena astotdala behrnu — no 9. lihds 13. gadam. Fabrika iſstrahdā ik deenas pa 4000 dūtſchu spehles-kahrfchu. Winas pētīja par gadu fneidsootees lihds $1\frac{1}{2}$ milj. rublu, kas, kā finams, nāk par labu noliktu behrnu „audsinašanas namam”. — „**Wald. Wehſteſis**” sino, ka Anglijas jaunais suhtnis Thorntons 12. Oktoberi Gatschinā peenents audienzē un pafneedsis Keisara Majestetei fawu amata-rakstu. — **Par semneku aiseeschanu** is fawahm gubernahm us zitahm weetahm pagahjuſchōs 10 gaddos Kreewu awise „**Voradok**” pehz waldibas awoteem dohd fchahdas finas: Aisgahjuſchi; is Uſas gubernas 34 tuhkf.; is Jekaterinoflawas 19 tuhkf.; is Wjatkas 15 tuhkf. 750; is Voronežas 15 tuhkf.; is Samaras 14 tuhkf.; is Kurskas 7000; is Podolijas 6500; is Tambowas 6000; is Kursemes 5000; is zitahm gubernahm — no kāras apakſch 5000. — **Pehterburgā** fastahdahs ūnju-kohveju beedriba. Beedribas dibinatajs efoht Pehterburgas fāmeral-teefas pahrwaldneeks W. Greiga lgs. — **Augsta Waldiba**, kā „**Rīg. Btgai**” is Pehterburgas teek rakstīhts, efoht nospreedusi dibināt semneku bankas, deht naudas aisdohžchanas semneckeem preefch mahju virkšanas. Zentral-banka laikam buhſchoht Pehterburgā, un gubernās — jaru-bankas. — **Persija** — kā kāhdai Madjaru awisei is Pehterburgas sino — efoht Kreewijai atdevuſi pilſehtu Astrabadi, pee Kaspijas juhrs. — **Keisara Majestetes krohneschana**, kā awise „**Pet. Wed.**” dsirdejuſi, notikſchoht nahkoſchā gādā, Maija mehnečha pirmajās deenās. Pee fagatawoſchanahs jau naigi strahdajoh. — **Preefch Keisara Alekſandera II. baſnizas**, kuru nodohmahts Pehterburgā buhweht 1. Merza bresmu-weetā, lihds 28. Augustam ſch. g. bijuschi ūanahkuschi zaur labprāhtigahm dahwanahm jau 225 tuhkf. 330 rublu; bes tam par welti ir pedahwati wiſadi darbi un materials. — **Uſ ſw. ūnoda wiſsprokureera Pobedonoszewe** preefchā likschanu, kā „**Wald. Wehſti.**” sino, ir Wiſaugstaki pawehlehts — pa leelsā gawena laiku, leeldeenas nedēlā un 23., 24. un 25. Dezemberi leegt wiſus preeku iſrihkojumus un kļaijus iſrahdiſumus (iſnemoht tikai teatera iſrahdiſumus ahrsemju walodās). — **Teefu-ministerija walstē-padohmei eesneeguſi preefchlikumu**, pehz kura meschū noseegumi bahrgaki ūohdamī nēkā lihds fāim. — **Grafs Melikows**, kā „**Voradoks**” dsirdejīs, efoht, ahrstu padohmam pāklausīdams, atfazījēs no nodohma, seemu pahrlaist Pehterburgā, un tamdeht palītſchoht wehl ahrsemēs — laikam lihds Februara meh-

nešim. — **Kreewu waldbā**, kā „Mosk. Tel.“ raksta, ne buht ne-atsfakotees, to 300 milj. rubl. weetā, kas winai no Turzijas nahkahs kā kara-atlihdsinačhana un kuru dabuschana efoht lohti nedrohhscha, peenemt no Turzijas kahdu semes-gabalu gare Raukašijas rohbeschu. Geheimrahtam Thörner, kas nosuhitihs us Konstantinopeli, efoht us-dohts, jo finalki iſſinaht Turzijas naudas buhšanas un, ja teefcham israhdotees, kā Turzijas waldbā nespēhs nomalkaht fawu parahdu, farumatees par kahda semes-gabala atdohſchanu Kreewijai. — **Kree-wijas dſelszeti**, kā is winu rehkinumeem redsams, pehdejā laikā strahdā it wahji un arween jo wahjaki. Lihds 1. Augustam fch. g. us wiſeem Kreewijas dſelszeleem, kas kohpā 21 tuhkfst. 226 werſtes gari, tījis eenemts tikai 96 milj. 406 tuhkfst. 556 rubli, t. i. 4542 rubli no werſtes; pehrmajā gadā, kas jau ari pats bij wahjaks pret agrakeem gadeem, eenehma 102 milj. 31 tuhkfst. 921 rubli, t. i. 4812 rubli no werſtes.

Jelgawa. Pilsehtas-dohme 24. Septemberi nospreeduši, ka
pehz gada laika Jelgawā, zif tahl ta eeslehgta no kanahleem, ne-
drihkfst wairs buht neweena andeles kohku-platscha, un ka jau no
1. Janwara 1882. gadā scheem platscheem naw brihw peewest nelah-
dus kohkus. — Lini tai paſchā pilsehtas apgalabalā drihkfst usglabati
tikt ne-ayrohbeschotā mehrā tikai muhra spihkerds ar dafstiu jumtu;
kohka spihkerds turpretim naw brihw usglabahit wairak par 20 bir-
kawahm. — Par Kursemes gubernas-rewisoru 24. Septemberi
eezelts lihdsschinigais Witebskas gubernas-rewisorsa palihgs Balmbacha
lgs. — Krohna meschakungu personalā Kursemē ir notikus has
schahdas pahrgrohsischahahs: Ruzawas meschakungs Gottschalks ir
aifgahjis us Lejewas gubernu, par firsta Kopuchina-Demidowa meschu
pahrwaldneku; wina weetā us Ruzawu ir atnahzis Grohbinas me-
schakungs Krause, un ſchi weetā us Grohbini — Alſchwangas mecha-
lungs v. Voigts.

Jelgawa. Atkal jau japeemin, ka mihlee tautas-brahsti leekahs no leekajeem tigotajeem fawu kabatas-sikumu isleetaht welti. — Tā gadijahs kahdam gohda wiham, kas pahrdewa fawu raschojumu us „lihferseschahu stanzijsā”, prohtams us „richtige wahrdem”. — Un lo dohmajeet, pirzejs leek meeschus salahdeht wagonā, kur, finams, pahrdewejam jabuht ir flaktu. — Pastarpam pirzejs — bes naudas — ee-eet stanzijsas ekspedizija, iñhem „fraktsbrihs” us fawawahrdā un laischahs ar mantibū us pilsehtu. — Wahrdewejam zits nekas labs ne-atleek, ka dohtees tam pakal. Pirzeju sadabujusčam, labibu islahdejoht, gadahs fawadi eemesli: nu naw „richtige mehres”, nu naw „richtige fwares” un — — „ta preze ir falihgte par dahrgem”, un „jums japafpehlē fahde simte rubeles”. — Get nu pehz teefas-kunga. Ko tur lai dara, — waijag meerinaht; bet — rohbs tak feschā. Waj nu nebuhtu laiks, ka reis zeen. tauteefchi, kas jau tagad zitadi wifadi isglihtojahs, — ari rihktohs us to, lai turetohs pee „fawajeem” un neliktohs no sweshchnekeem apschwindeletees, tā ka pehzak ir jaſuhkstahs pehz fawu graſſcha. — Tagad ir tahdi laiki, kur pahrdewejam jaſaka teem uspirzeju fungoem, — waj nu paſcha mahju kiehts pahrdohdoht jeb stanzijsā, wagonā lahdejoht: „Birms to nau-din’, tad to aroudin’!”

Is Leel-Wirzawas. 16. Augusta wakarā uguns-greħks iſ-
trajnejha wiſu muhsu apkaimi. Uguns pahrweħxa var pelnu kohpu
Mitru k-saimneek laidaru liħds ar falpu fleħti. — Ugunj iſzelotees,
wiſi mahju taudis jau gulejusch. Saimneek fà pirmais pamaniżijs
uguni. Steidsees gan tuħlit uſ laidaru. Israhwiſ weenu firgu; at-
taifijijs staka durwiſ, bet aſtahjijs lohpus leefmās, jo taijā pat azunirkxi
eedohmajees, fà fleħti, fuqas junits ari jau bij pilnās leefmās, gu-

loht kalpi. Us fainmeeka kleegschamu, kalpi gan no leefmahm isbeh-
 guschhi, bet tikai ta, ka gulejuschhi; wifis winu krahjuminisch palizis leef-
 mahm par laupijumu. Deemschehl ari weens zilwels tilk stipri no
 uguns apskahdeits, ka pehz ihfa laika Zelgawa — flinnizā nomiris.
 Tas bijis kahds wezs muhrneeks, atraitnis, kas ilgus gadus pee mi-
 netā fainmeeka deenejis. Winu apraud weeniga meita, kuras weeni-
 gais atspārde tas wehl bijis. — Chkas bijuschas apdrohfschinatas.
 Atri no mantibas kahda dala bijusi apdrohfschinata, tomehr skahde ir
 jo leela. No tam uguns zehlusees, now wehl finams. Uguns eefah-
 koht gauscham ahtri un tāhdā mehrā isplatijssees, ka bijis jadohma,
 wifas chkas tilfchoht par pelneem pahrwehrstas. Bet dsehsejeem, kas
 bij leela skaitā is fainmeem fawahluschees, isdeweess, zaur duhfchibu
 un zihtigu darbu, tāhkakas breefmas nowehrīst. — Tamdehl, no Mi-
 titlu fainmeeka Zehkaba Mikluna kga usaizinahts, suhdsu Latv. Aliw.
 zeen. redakziju, wifseem laipneem dsehsejeem par winu kreetneem puh-
 lineem, ko tee winam breefmu brihdi parahdijuschhi, issaziht dauds
 — „firnigas pateizibas“. 3.

Ji Jaun-Saules draud̄ses zeen. „Sauleefchā“ tgs sīo tā:
Skohlu pee mums buhs deewsgan, un wehl f̄cho ruden tilks frohna
Mediummuischas pagastam skohla gatawa. Kā dſrđ, skohlotajs jau
esoht iswellehts, un no Mahrtineem stahfchotees darbā. — Par fa-
dſihwi runajoh̄t, buhtu wehl dauds kō wehletees. Pee mums wehl
truhkst dſeedafchanas, lasifchanas un zitas tahm lihdfigas derigas
eestahdes, kas zilweka garu un prah̄tu iſglikto. Iſgahjufchā gadā
gan tila Jaun-Saules skohlā dſeedafchanas beedriba dibinata, kas
ari wairak reis̄as draud̄si pee deewkalpoſchanas ar tschetrbalfigahm
dſeesfmahm cepreezinga, bet — laikam ir jau iſdſeedajufes, jo neka
wair̄s no tahs nedſird. Ari tila runah̄ts no lasifchanas beedribas;
bet no tahs wehl naw ne ſinas. Lai gan neweens newar teift, ka
mehs buhtum tumſibas zeenitaji un frohga mihtotaji, bet tomehr ne-
weens ari newar leeḡt, ka daschā ſiaā waretu buht zitadi un labaki.
— Jaunekti un jaunekles, waj mums naw janofarkst, kād dſrđam,
ka zitur muhsu mihsā dſimtenē teek daschadas leetderigas eestahdes kohp-
tas, kamehr mehs, tā faloh̄t, rohlas turam flehpī? Waj tad mums
ari nebuhtu tik dauds ſpehjas un laika, ſwehtas pehzpusdeenās fapul-
zetees, neka tolaiku warbuht nederigi paivadiht? Waj nebuhtu jaunki un
patiħkami, kād ari mehs waretu bañizā, un ari ſawā ſtarpā, wairak-
balfigas dſeesfminas skandinah̄t? Weenosimees tamdeh̄l uſ f̄cho un zitu
darbu, kas naw pretim Deewam un kas patiħds kohpt ſirdi un prah̄tu!

No Jēlawas. Jēlawas seminārijā bij 10. Augustā jaunu seminaristu usnemšana. Wairak nesa 40 bij tai zerbā atnahkuschi, par seminaristeem valikt, bet tik 15 wareja pēnemt, tadehļ ka 15 seminaristi ap Jāhnu laiku fawu mahzibas-kursu nobeigdamī bij eksamu nolikuschi un seminaristu ūlāts us 60 nolishts. No jaunajiem, finams, tik tohs usnemuschi, kas bijuschi jo stiprakti mahzibās.

Par garajahm un tumfchajahm rudena naktihm ari muhsu pufē sagli sawus neleefcha darbus strahdā. — Nakti uj 13. Septemberi Brentschu Sohnes faimneekam 3 sirgi un Buhgulu brihwymahju rentineekam 1 sirgs nosagts. Sohnem wehl bes tam klehts uslausta un par 70 rublu mantas panemts. Kahdā zitā nakti atkal Degohlas Bajahru faimneekam 1 un Swirgsdinu faimneekam 1 sirgs nosagts. Smukumuischas pagastā, pec Jaunpils, kahdam faimneekam 3 sirgi nosagli. Ir peenahkts, ka kalsps no zitahm mahjahm sirgus no ganibahm panehmis un par makfu Schihdeem eedewis. Wainigais kalsps gan ūnemts un teefahm nodohts, bet Schihdiai ar sirgeem prohjam un now wehl dabuti rohkā.

Brawinu Stateneeku fainmeekam un pagasta presidentam novedsa ap Behtmeju laiku it jauna rija, kas tik-to pabeigta ustaifah. Schihdi pabeiguschi tai deenā juntru ar schindeseem apsist un kalejs peestis wahrteem un durwihm waijadsgahs enges. Tai paschā wakarā pulssten dewindōs rija deg, lai gan tur naw ne furinahs, ne kults. Schkuhai bijuschi ar labibu peedsihti; tee ari sadeguschi. No kam uguns zehluſees, naw ſnams; bet to ween wairaf wiſi dohmā, ka kahds negantneeks, gribedams atreebtees, to buhs tihſchā prahṭā paelaidis. Stateneeku fainmeeks, ka presidents, ir stingri luhlojis us lahtibū ſawā pagastā. Blehſhus un ſaglus, ſlehpeljus un preti nehmejus pehz likumeem fohdijis; naw neweenu ne par draudſbu, ne par luhgſhanu, ne par kuluſeem no nopolnitā fohda walā laidis, gribedams pagastā tahdus neleefhus iſnihzinah; tadehl tam dauds eenaidneeku. Iau pehnajā gadā un tapat atkal fohogad Stateneeka dahrsā dauds ahbeles eesahgetas, ka taħs wairs newar aupt un taħm janofalst. Birk pateesi tee dseesmas wahrdi: „Tu, taisnais zilwezin, tu toħpi tureħtis flifts“.

Ne sen us Jelgawu braukdams, eeraudshju Miterfchaftes leuhke-
neku pagastā pāschā leelzēka malā wairat nekā 30 apsahtetus jaunus
kohlus. Zelmi bij lihdī 2 pehdas augstu astahti un nosahgetee jau-
nee kohki guleja turpat blakam. Bij saprohtams, ka nebij saglu-
darbs. Dabuļu sniht, ka tam mesha apgabalam eezelts jauns me-
schafargs. Laikam tāk kāhds ūlaugis waj atreebejs bij šho neleetibū
padarijīs, zeredams, ka zaur to meschafargs fawu weetu pāsandehs.
Zela malās redseju weetu-weetahm wersiju- un rohbeschu stabeem dehli-
fhus faschautus, atplehtus waj ar dubleem un daschadeem ziteem ne-
tihrumeeem nokehstus. Īapat dauds weetās zelu stabini, ko fainmeeki
waj nu pāschi jeb par luhgschanu un malku liknīchi nomahleht un fawu
mahju wahrdi jaunki ussīhmeht, pehz it ihfa laika gan iſgahsti, gan
nokehsti, tā ka pehz pahri nedekahm wiſs glibtums un kohſchums pa-
galam. Saimnekeem nahkoſchā gadā attal — waj grib waj negrib
— stabini pa jaunu janomahle un ja-eroħl.

Dhsolmuishas Bruhwelk fainneekam, yee Tukuma, nodedsa preefsch fescheem gadeem wifas mahju ehlas; til rija ween atlifikahs. Up ruusu sehjamo laiku notikusi schim paecham fainneekam atkal leela nelaime. Uguns iszehlupees no wezahs rijas, kur bijusi labiba fawesta. Wehjsch dsmis uguni us stalleem un klehtihm. Sadegusi seemas-labiba, feens, ahbolinsch un wiss zits lohpu-ehdamais ar dauds zitu mantu. Saimneeks bijis aibrauzis us tirgu. No kam uguns zehlupees, naw sinams, jo rijas krahns jan ilgaku laiku naw bijusi kurnata. Istaba un jauna rija til ween atlifikahs; wifas zitas ehlas ar uguni aibgahjuishas.

Buhres dseedataju heedriba iſrihloja 30. Augustā dseedatacha-
nas- un satumu-preekus, pee kureem ari Buhres zeen. dſimtskungs ba-
rons von Rønne lihds ar faweeem weefeeem peebedrojees. Kā dſirdam,
tad dſimtskungs, gribedams ſchohs preekus weizinaht, ari no fawas
puses esohf fneefsis palihdsibu.

Teecham jaaka un teizama leeta, kad pagasts ar sawu fungu un kungs ar sawu pagastu tahdā weenprahhibā un draudsibā dīshwo.

Kuldiga. Latvijas dehli tagad vijā Baltijā zenschahs us gara gaismu un prahtha pazilafchanu. Bisur manama beedrofchanahs, lai waretu weenoteem spēhkeem apkaroht daschas vez-laiku nelabahs eera-schas. Ari Kuldigas Latweeschi pehdejā laikā fahlfuchi usplaukt, ne ween laizigi, bet ari garigi. Jau labu laiku starp Kuldigas Latweescheem manama zenschanahs us kohpigu darboschanohs. Isgahjuſchā pawaſarā dibinajahs ſcheit wihru-, un pehz ari jaukts dseedataju-kohris. Taleezina, ka dseedataju puhlini naw bijuschi bes fawas weiffmes un ſekmes. Wihru-kohris jau it brangi weenreis iſpildija fawu peenahkumu, un ari jauktais kohris ir jau Kuldigas basnīzā noſkan-dinajis daschu jauku dseedatimu. Wehra ſeekoh, ka pee dseedafchanas ihpafchi eefahlumā bij japahrfpehj daschas gruhtibas, buhtu japeemin, ka dascheem dseedatajeem ir ihſts pazeetibas gars. 30. Augusts, Kur-ſemes Latweescheem ne-aismirſtami dahrgā veeminas-deena, ir jau wai-rak gadus ſwineta, lai ari Kuldidsneekem truhkst apſtiprinatas bee-dribas. Us preekſhu gan buhs zitadi. Tik jawehlahs, ka adwokats Johansena ļgs, statutu eefuhtitajs, Latweeschi tautas dehls buhdams, labi atſihtu, kas Latweescheem ſchini laikā waijadsīgs, un beedribu waditu us kriſtigas mihleſtibas, meerprahfibas un pateefibas zekeem; lai ihſts gaismas gars — ſchi kraſchā Deewa dahnana — beedribā ne ween uſdihgtu, bet ari eefaknotohs. Kuldiga dſihwo labs pulzinsč Latweeschi, un ſchi pilſehta ir pehz leeluma trefchā Kurſeme, ſchini ſinā ſtahwedama tikai aif Zelgawas un Leepajas. — Daschi ſchei-jenes Latweeschi zeeni gan wehl wezohs, fmahdejamohs ſadſhwes eera-dumus; bet ja beedriba, us labeem zekeem aifrahdihs, tad ari ſcheit labahs preekſtihnes pahrſpehš launahs eeraſhas. Wehl buhtu ja-peemin, ka Kuldigas aprinka pagasta-vezakee ſchini gadā nodohmajuſchi ſapulzetees rekrufchu nodohfchanas laikā, lai waretu kohpigi pahrſpreest daschas leetas fawu pagastu labumā. Schis noluſks ir teeſcham labs; jo zilwels weens pats buhdams, ſpreesch daschu reiſi tikai pa weenu puſi, bet ar ziteem farunadamees, ſpehj labak atmest kaunu un peenamēt to, kas iraid labs.

Leepajā diwi jaunekli, kas 9. Oktoberi bij kohpā atbraukuschi no Wentspils, un no lukeem weens paslaban taisijahs braukt ļew bruhtsi faderinatees. ir sawā kohrteli, Suworowa eelā, jaun pa-agru jusčka aistaisschanu atraduschi negaiditu nahwi. Bruhtganu, mahl-

deri, usgahjuſhi jau bes dſihwibas; ohtriſ gruhti ſlims, un ari doh-
doht maſ zeribas uſ atweſelofchanohs.

No fids wehlohs, ka schahdi un tamlihdigi noluhtsi arweenu
peenemtohs un eetu wairumâ, un ka Latweeschu tauta, un ihpaschi
ari Kulidisneeki, to mums no muhsu schehligem Waldineekem ust-
zeto brihwibu walkatu wahrdâ pilnâ sinâ few par gohdu un
paleekamu fwehtibu! Mohdrinfch.

Rīgā. Vidsemes muischnieku konvents eefahzees Rīgā pirm-deen, 12. Oktoberi. — Rīgas aprinka prahwests Schillinga lgs, kā „Ītga f. St. u. L.” smo, esoh 6. Oktoberi, leela wezuma dehl — us pascha lubashanu, no eelschleetu ministera atlaipts no amata.

— Deenwidus-Widsemes laukfaimneezibas beedriba par sawiem delegateem oħtrā laukfaimneezibas kongresfa, kas Februari 1882, g. Wilnā tiks notureħts, eezechlu si politechnikas profesoru Dr. W. v. Knie-riema lgu, Nihgħa, uu baronu J. v. Manteuffela lgu, Drizana.

Nihgas-Bo logojas d'selszelsch. kuru Ribinskas-Bo logojas d'selszela beedriba nodohmajusi buhweht, eeschoht gar Zehsilm, Walmeeri, Walku, Werawu, Pleßlawu, Porchowu, Staraju Nisu, Waldaju us Bologoju un buhschoht 715 werstes garsch. Tagad strahdajoht pemes fwehrschanas Nowgorodas gubernâ. Apstiprinaschana no wal-dibas wehl ne-esohnt dabuta.

Gewehrojama dahlwana Nihgas Latweeschu beedribai. Schi-nis deenäs Nihgas dahrsneeks, firmgalwis Pehteris Remmers ir no-rafstijis Latweeschu beedribai wiſu fawu fastamo un nefastamo mantu. Remmers'a fga manta fastahw is 1086 kwadrat=afu leela grunts=gala ar diwi eedsihwojamahm ehkahn, kas atrohdahs us Schwarza-muischas grunts. Bahrdaugawā, pee Kalnzeema eelas, sem pol. num. 127 (grunts un ehkas ir bes kahdeem parahdeem), un is diwi droh-fchahm, kohpā 9500 rublu leelahm obligazijahm. Beedriba no fa-was pufes ir usnehmusees apbalwotajam lihds wina dschwes galam doht brihwu kohrteli ar apkurinachonu minetäss mahjäss, un isdariht kahdas gads=kahrtigas un zitas malkaschanas. Us dahlwinatahs grunts, zik drihsí ween buhs eespehjams, tilks eegrohſhīts ihpasch pat-werfmes=nams preelfsch nespēhjneeleem (wihreefcheem, seeweefcheem un bahrineem), sem wahrda „Pehtera-Elisabets patwerfme“, par pee-minu dahlwinatajeem, Pehterim un wina nelaika laulatai draudseini Elisabetei. Preelfsch fchi ihpaschuma pahrwaldischanas beedriba ir eezehlusi ihpaschu komisiju, fastahwoschu is trim fungem: mahjas-ihpaschneeka J. Suhberga, adwokata J. Sakkifsha un buhwmeistera M. Balloscha.

Is Bolderajas siņo, ka tur atbrauzis Dahmu-twaikonis „Rolf“ un atvēdis lihds masu tukschu bordīnu „Elīse“, kuru atrādīs juhā, kahdas 20 Anglu juhdses tāhlu no Līserortes.

No **Kemereem** raksta „Balt. Wehstn.“: Schini gadā muhfu schwel-awota uhdēni masgajahs pawisam 1237 weesi, t. i. par kahdu simtu wairak nekā pehrnejā gadā. Mehs **Kemerneeki** newaram palikt ne-istekuschi firfnigas pateizibas jaunajam, kreetnajam ahrstam Verga Igam, kas weenmehr mums laipniibu rahdijis, bes kahdas atlīhdsina-schanas palihdsedams slimibas brihschōs, un nabageem pat sahles par welti dohdams un ari jitadaki par teem gahdadams. Pee tam winsch eevedis daschus pahrlabojamus, kahdu lihds schim naw bijis **Kemerōs**.

— Turpretim no Kemeru pahrwaldes buhtu jaluhdsahs, ka wairak
tiftu gahdahts par muhsu mestina elsham, jo tur reds gan schagarus
un akmentus fakratus, gan dslas bedres zela widu.

Walmeeras aprinka kara-klausibas komisija issludina, ka turenes aprinki nosazitas schahdas deenas preefch rekruschu eesaulschanas kara-deenestā: 1. kantonā 12. Novemberis, Walmeerā; 2. kantonā 2. Novemberis, Limbašhōs, un 3. kantonā 9. Novemberis, Walmeerā.

No Zargrades. 13. Septemberi nodega scheijenes abeju Kusinu mahjas. Uguns ahtri isplatiidamees it wifas flaht-buhdamahs ehlas aprija, ta ka no Kusinu mahjahn it nekas nawi atlizis. Tsglahbuschi tikai daschus leel-lohpas. Bes tam pats mahju faimneeks, gribedams naudu glahbt, ir stipri eewainohts. Skahde leelisfa. Uguns zehlees no kahdeem nafts-wasankeem. Ari sadega flaht-buhdamahs labibas-lohpas; jo Zargradefcheem tahds eeradums, ka tee wisu labibu, ko tik ween noptauj, fawed ne wis fdkuhnoes, bet dahrsos, kas flaht pee mahjahn.

Si D.....as. Ka daschöös apgabalös us semehm lohti mas mahzitu dakteru, tas zeen. lasitajeem buhs finams. Pee fchahdeem apgabaleem ari peeder muhsu nowads. Kur kreetnu dakteru truhfst, tur beeschi ween iszekahs daschadi faktu-dakteri, kas few matu pildam, ohtram tiklab' mantu, ka ari weselibu laupa. Daschi tahdus wehl wairak zeeni neka mahzitus dakterus. Dasch gan newefels buhdams

ecu pee mahjita dakter, bet tahluma dehl to newar fafneeg. Tà tas ir tur, fur vilfehtas taalu. Zaur faktu-dakteru neekofchanohs slimiba paleek wehl niknaka. Pee mums p. p. notika tà: Saimneeks G., no muhsu draudses, palika flims ar mahgas-slimibu. Dakteri newareja dabuht. Slimneeks gahja pee feldschera O. meestina. Feldscheric fazija, ka flimneekam esohf mahgå ehdajs. Kad nu flimneeks lihdsä, lai palihdsöft, tad feldscheric atbildeis, ka ehdaju waroht gan isdfiht, bet tik tad, kad tas esohf tehwirisch; bet ja mahtite, — tad ne-esohf eespehjams, jo mahtitei esohf 12 behrni, un scho pulku ne ar kahdahm sahlehm newaroht isdfiht. — Gan dewa sahles, yar kuhrahm, finams, flimaits labi aismalkaja; bet laikam, pehz min, feldschera dohmahm, ehdajs buhs bijis mahtite ar „12 behrneem“, jo flimneeks nomira, atkahdams atraitni ar behrnu pulsini bes apgahdataja. Kad kreetni mahziti dakteri us semehm wairak sahktu apmetees, tà lihds schim, tad gan schahdas un tam lihdsigas leetas nedfirdetum. Tah-dus notikumus dsirdoht janopuhschahs un jasaka: „Ak, kaut jele ari pagasti sahktu few dakterus tureht!“

Pastendes aisdohščanas- un krahščanas-lahdes statuti 6. Septemberi apstiprinati no finanž-ministerijas.

Par Latweescheem Witebskas un Bleskawas gubernâs kahds sinotajs raksta „M. Weesi” ta: Ka Latweeschi par sawas Latwijs rohbeschâhm aisweenu speeschahs tahtaki pahri Leischôs eekschâ un ka Leischi it ahtri ar Latweescheem sadraudsejahs, winu walodu eenemahs, to zel pahr sawu pahreki un pat ari Lutera tizibâ labprah eedohdahs, to fcho rindiu rafslitgjs pagahjuschâ wasarâ redseja Skohdes un Schagares apgalbos. Bet nu pehz Sbrg. kga sinahm is Witebskas un Bleskawas gubernâhm eshoft Latweeschi us dñshwi apmetuschees ari Mariensee’as, Stirnanas, Barklanas un Welanas muischu pagastos, ka ari Ludses, Ostrowas un Bleskawas pilsehtas. Mariensee’as muischas pagasta gan wehl mas Latweeschu atrohdotees, bet tee eespehju-fchi us turenes fatolu (Leischu) laufaimneekeem jau tik dauds, ka tee nu ari, lai gan wehl deewsgan slikti, fahk runaht — Latweeschu walodu. Tapat Stirnanas muischas pagasta Latweeschu strahdneku fahrtta eshoft useijama, kas tur pee fatolu laufaimneekeem strahdajoh. Barklanas muischâ atrohdotees Lutera basniza (laikam ari preefch Latweescheem, kas tur dñshwo). Welanas muischas pagasta eeraduschees tapat Latweeschi is Kursemes un Widsemes us dñshwi. Tahtak buhs Lutera basnizas Ludses un Ostrowas pilsehtinâs teescham ari daschu aur dñshwodamo Latweeschu dohl buhwetas. Zil labprah Leischi, schee Latweeschu tuwakee radineekti, weenojahs ar Latweescheem, bij ari Nihgâ, pagahjuschâ seemâ, redsams. No Leischeme, kas Nihgâ dñshwo, fahdi 110 pehz skaitla, to starpâ ari daschi politechniki, is-rihkoja 14. Februari fch. g. Bahrdaugawas Latweeschu labdarishanas beedribas ruhmes weesfigu wakaru ar runahm, dseedaschanu undantschu prekeem. Schi pirmâ Leischu sapulze Nihgâ, kamehr schi pilsehta pastahw, notila lohti teizamâ fahrtibâ un glihtibâ. Tika rihkoti Leischu, bet wišwairak Bohlu tautas-dantschi. Runu, kuru scho rindiu tezinatajs tobrihd Latweeschu walodâ par Leischu beedrofchonahs im Leischu literarisko beedribu Tilsitü tureja, bij wiſi flahthuhdamee Leischi it labi fapratuschi. No scheem sapulzejuscheem Leischeme bij 2 par lohzelkeem minetâ Leischu literariskâ beedribâ.

Maskawâ nahkofchâ gadâ par isskahdes laiku naturehs wispanigru Krewijas laukhaimneeku sapulzi. — **M**askawâ maspilsonu amatum, starp zitahm summahm, ir ari 90 tuhkf. 338 rubl. leels kapitalis, kura rentes il gadus teek isleetatas bruhtes-puhreem preeksch nabagahm meitahm. Schihs rentes teek fadalitas masakâs dalâs (pa 100 lihds 200 rubl.) un tad starp peeteikuschahm meitahm islohsetas. — Schinis deenâs tur gaida schahdu prozeß: Miljonaris Iwans Firfanows, bes testamentes nomirdams, atstahjis 17 milj. rubl. Tuwalee mantineeki ir Firfanowa feewa un meita Werâ, kas isprezeta Voroninam. Bet nomireja brahla dehli negrib Firfanowa laulibu atsikt par likumigu, jo us to truhkfstoht waijadfigo leezibu.

No absehene

Wahzija. Politiskā prahwa, par kuru ne sen sīnojāhm, tagad ir no valsts-teesas Leipzigā iſſchēkta. No apsuhdseteem 4 attaisnoti, un atlīkuſčee 11 noteſati uſ ſeetumu; ihsakais laiks ir trihs mehneſchi, garakais 2 gadi un 7 mehneschi. — **Keiſars Wilhelms** 13. (25.) Oktoberi pahrbrauzis Berlīnē.

Holande. Pafascheeru twaikonis „Niederlandes Kehnisch“ zelā no Batawijas us Almsterdamu gahjis bohjā. Winam pahrluhuſi ſtruhwe, un tas pepeſchi apgahſes. 38 personas iſglahbuſchahs; par zitahm 175 personahm, tas glahbuſchahs 6 laiwās, wehl truhſt

īšu, un laikam tāhs buhs noslīkūtēs. Nelaime notikuši Indijas
juhā.

Austrija. Italijs kchnina-pahris zetortdeen, 15. (27.) Oktoberi, atbrauza Wihne un tika dselzela-stanžijā firsnigi apšweizinahs no keisara, frohna-printſha un erzherzogeem. Abi waldineeki apkam-pahs un skupystijahs. Tahslak brauzoht us pilti, beess lauschi pulks winus pawadija ar ſkatahm, firsnigahm gawileſchanahm. — Italijs kchnina-pahrim braukufchi us Wihni lihds ari ministeru preeſchneeks Depretis un ahrleetu ministeris Mantſchini. Katram no ſcheem ir lihds dauds amata-wihru. Leelais lihdsnemtais amata-wihru ſkaitis leezina, ka Wihne tiks westas ſwarigas politiflas farunas. Italijs kchnina-pahris tur uſtureſhotees wairak deenu.

Franzija. Sumiras kara-skohla notizis kahds valdibai nepatikams atgadījums. Kahdi 40 skohleni, kas swinejuschi jaunu skohlenu eestahšchanohs, gahjuschi nafti pa eelahm dseedadami nepeeklahji-gas dseefmas par republikas presidentu un kara-ministeri. Izmieleschana esehakta. — **Spanijas** trohna mekletajs Don Karlos, kas preetsch ne-ilga laika no ministerijas tika israidihts is Franzijas, tagad atkal bes valdibas atkauschanas atgreeses us Franziju un usturahs kahdā pilī Nihta-Franzijā. — **Generalis Sosje** dewees zelā us Tunīses dumpineeku perelli, svehto Kēiruanas pilsehtu, un issludinajis proklamaziju, kurā tas pašludina Arabeeschu dumpineekem, ka tiziba, ihpaschums un personas netiskschoht aiskahrtas, bet tilfschoht wehl labak apšargatas. Kara mehrfis tik esoht apstrahpeht tohs, kas isrihkojoht laupižchanas-darbus un zitas nekahrtibas. — Balkawneekam Latokam bijis kautinsch us Wedtefes puses, kurā krituschi 200 Arabeeschu jahtneku. — **Presidenta Grewi** meita 10. (22.) Oktoberi swinejusi sawas kahsas ar Wilsona fungu.

Spanija. Tautas-weetneekem eesneegts no waldivas preefschlikums par tunela rafschanu zaur Bireneju kalneem. Schee kalni schkr Spaniju no Franzijas. Waldivas preefschlikums grib, ka puši no isdohfchanahm lai usnemtohs Spanija un puši Franzija. Franzija laikam peenems tahdu preefschlikumu. — **Aehnisch Alfons**, kas nesen satikahs ar Portugales lehninu, taisotees apmekleht ari zitus waldivinekus. Nahkofchà gada eesfakumà tas nodohmajoht braukt us Pařist. vēž tam us Londoni, un beidsocht us Berlini.

Turzija. Ministeru padohme, kura pats Sultans bijis par preekschfēhdetaju, nospreedusi pretotees ar erohtscheem katram Frantschu mehginajamam, pahreet is Tunisies pahr Tripolises rohbeschahm un tabdā wihsē aissahrt scho Turzijas provinzi. Sultans dewis karaministerim pawehli, spert schai sunā waijadfigohs fohlus, lai no teem ari isnahktu, kas isnahkdam̄s.

Greekija. No sohliteem Turku semes-gabaleem schim brihscham tik wehl Wolo pilsehta ar winas apgabalu naw nodohta Greekijai. Waldiba pahrlezzinata, ka ari schis pehdejais gabals tai tiks atdohts, jo wina jau sper sohlus preesch sawa kara-spehka massnafchanas. Wina atlaiduñi wisus sawwalneekus un wisas reserwes, un tikkilids Wolo pilsehta buhs nodohta, wina paturehs tik 30 tuhft. saldatu, t. i. to spehku, tahds winai arween bijis meera-slaikos.

Deenwidus-Afrika. Transwahleefchu tautas-fapulze efoht nu
reis galigq apstiprinajusi nolthqumu ar Angliju.

Dihwains atradums. Us Formenteras salinas (weena no Bale-
aru salahm, Widns-juhrâ) ne sen useets kahds brihnischkigs atradums.
Schaifalâ bijkahda weza, dska ala, kura laudis ne-eedrohfchinajahs eet
eekschâ, jo pehz teikas ta bij apdihwota no breefmigahm tschuhfrahm.
Ge-eeshana alâ ari bij gruhti isdarama, jo winas preeskchâ bij sakrutas lee-
las akmena lauds un fa-auguschi beefi kruhmi. Schinis deenâs nu peezi
jaunelli fcho alu ismeklejuschi. Pehz weenas finas tee esohf bijuschi
medineeki, kas it nejaufschî usgahjuschî fcho alu, kahdai kasai dñihda-
mees pakal, pehz ohtras finas — fenatnes pehitaji, kas bij par alu
dsirdejuschi un albraukuschi to ismekleht. Wairak stundu pagahja,
cekams akmenu lauds no-ahrdija un kruhmus nozirta, tà ka wareja
ee-eet alâ. Altradums bij itin negaidihts. Wispirms atwehrees kahds
klinti no zilweku rohfahm issirsts gangis, kura feenas bijuschas aprak-
stitas or daschadeem swefheem rafsteem. Gangis nowedis kahdâ leelâ,
bagati isgresnotâ Mâuru (Muhamedaneeschu) istabâ, kuras widû stah-
wejuschî diwi selta sahrti. Windôs guleja diwi leelas muhmijas (eebal-
sameereti libki), weena no jaunas seeweetes, ohtra no firmgalwjâ.
Seewetei us galwas bij frohnis is dahrgeem akmenem, aufis dimanta
ohrinas, ap faklu dahrga pehrlu rohta u. t. j. pr. Ohtrai muhmijai
bij us galwas kchnina frohnis un zepteris rohkfâ. Wisu dahrgrumu
naudas wehrtiba esohf leelissa. Weens no peezeem atradejeem dewees
us Madridi, waldibai snaohf atradumu, un tschetri valikuschi pee alas,

to apsargaht. Wisu to wehſti kahdai Marſelas awisei wiwas ſintotajs is Barſelonas. Waj ſina pateefā, buhs janogaida.

Wijjaunakahs finas

Kaunas domehnu-walde's presidents, fchtahterahis Fromins — kā „B. W.“ is Kaunas sino — eezelts par komisjās preefschneeku preelsch Kursemes frohna muischu servitutu atzelschanas. Jelgawa. — Par Rīhgās aprinka fareimju-preefschneeku, zaur Widauigstako pawehli no 13. Oktobera, eezelts palkawneeks Postowšķi. — Preefsch Dina-mindes, kā „Ztga f. St. u. L.“ sino, atnahzis trefchais leelgabalu fuh-tijums. Efoht diwi, 11- un 9 zellu, leelgabali ar peederigo fchaušcha-nas materialu. — Bijusjhais Widsemes landmarchals, G. v. Silien-felda kgs no Xeni muischas, kā „Ztga f. St. u. L.“ raksta, efoht pehz ilgas, greuktas flimibas swichtideen, 11. Oktoberi, nomiris. — „Balt. Wehstnefim“ sino par krahpšchanu, kas beesshi ne ween Rīhgā, bet ari us laukeem atgadotees. Dausotees aplahrt tehwini, pakalciitū noudu peedahwadami. Us naudu latris kahrs, un tamdehl nelahds brihnūms, ka kahrdinashana peestabjohs. Tehwintsh parahda iħri jaunu iħstu rubka-, triħsrubku- u. z. gabalu, un peedahwà to par pus zenu. Raw jaſchaubahs, branga pekna, kad par 10 rubl. war 100 rubl. noiprīt. „Sché pahris simtu, apgahdà man pahri tuhksiofchū“. Saprohtams, ka blehdis, naudu dabujis, aisslaishahs lapās. — Dsirdam, ka tħadha apgabale pahris turigu wihru tħadha wiħse gluschi istukħotli. — Tum-ħiba pastrahdati darbi biħstahs, un teen jaħbi stahs no gaifmas, — jazeesch kluſu, kaut ari warenas galwas-fahved. — Italijsas ļehnina-pahris 19. (31.) Oktoberi aisbrauza is Wihnes. Schirotees — abi waldineeki apkampwahs un butsfchojabs. Bahnusi bij kħalt wiċċi Austri-jas feiſara-nama lohżekki.

Seemas-fwehtku stahsts is Nihgas

(Atstākšķītēs pēc pateesa notikuma.

Bij nejaufs Dezembera rihts.

Siltā, jaunki isrohtatā istabā kaufmanis un rahtskungs Werners
fehdeja pee kafejas galda un klahstija awises. Winam blakam fehdeja
wina gaspascha, fmalsta augumā, ar laipnigu, bahlu waigu. Wer-
ners pa brihscham pozehla galwu un usmeta laipnigi fawas ozis us
gasphaschu, furas mihfkstahs luhpas tad it kā us fahyigu fmaidischamu
fawilkahs. Wareja gan redseht, ka abi weens ohtru firsfnigi mihleja,
bet ari to wareja maniht, ka jauna gaspascha nebij tik laimiga, kā
tai fawā kahrtā gan waijadseja buht. — Tschetri gadi bij aistzejeju-
fchi pebz winas kahfahm un to Deewīs nebij svehtijis ar behrnineem.

„Nu, Trizi, waj drihs ar fanu garlaizigo politiku tīksi galā?“
Anna pehz ilgakas klusū zeeschanas fazijs.

„Tuhlit, Annix!“ bij laipniga atbilde. „Wehl kahdu azumiekli, tad wareši par mani pauehleht. Waj negribi tamehr wehl fludinajumus pahrlahstih?“ Werners wehl fazija; „seeweeetes mehds tohs ar leelu wehribu lasiht. Par sudufsheem naudas=makeem, ko tahs naw atradusfhas; par aissbehgufsheem puhdekeem, ko tahs naw redsejufchais; meklejumi pehz weetahm, kas tahn naw ko doht; mahju=weetas, kas wafarā siltas un seemā aufstas, isibhrejamas . . .“

„Mf. Frizi, kapehz Tu allash mehdi! Kapehz lai mums netihk fludinajamus lasht? Ne reti tanis it johzigas lectas fahw, un tur- klaht tohs lafoht dabu pahyfkatu par pilseftas dsihwi.“

„Un par jaunahm prezehm daschadás bohdés, it ihpaschi ihfi preefsch Seemas-swehtkeem!“ Werners fazija. „Bet Tu man wehl ne-efi fazijusi, ko man Lew us swehtkeem buhs fchinkoht. Bahrluhko fludinajumus, waj Tu tanis ko ne-atradisi!“

„Tu, Frizi, efi lohti labs,“ Anna smaidija, „bet waj tad ar

„Al, tas ir lohti mas; tihree necki ween . . . Es gribu, lai Tu

„Nu tik schurp ar awisem! Es tahs gruntigi zaurluhkofchu, un

„Tad waro to tuhlit par sawu ihpaschumu usluhkoht. Man jau

faivai masai, fapratigai fewinai ihpaschi wehl naw japeemin: ja tas manâ spehkâ stahw!"

Hi reisi Anna palesti eefauzabs. no

„Nu, wai eß fo atradusi?“ Werners jautaja.

Anna bij fà qisqrahbtà un nejaudaja newende

„Was ist, Annin, was Lew notizis?“

Wina pasneesa Wernerim awishu l

kahdu weetu.

Bilhardes
ar kohfkeem un bumbahm ir atkal no
jauna dabujamas Jelgawā, Lielajā
eelā № 62, pēc **Kopymana**.

Par sūnu.

Kas is Kursemes ar mani wehletohs ja-
rastiees, to war dariht sem jahdas adre-
ses: "Hagensberg, gr. Fuhrmannsstraße
№ 3a — Riga".

Bertrama Nahrliš.

To lauzeneeku,

kas ar manim andelejees deht 400 kwa-
drat-āsu pēc īchōjas guloschas semes at-
pirshanas, es māzīnaju pēc manim pē-
nahli.

V. F. Hermanowskis.
Jelgawā, Upes eelā № 11 a.

20. un 21. Novemberi 1881. g. tiks pēc
Schwitenes Unguru krohgā (Zehru krohgā)
Rundalei peederigā behrīa un apses!

mescha-gabali
uhtrupē, preešč nozīšanas, pa hrdohti.

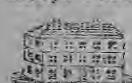
Studinajums.

Weenās jaunas

wehja = ūdmalas

us weenū gangi (Buzenes) pahrohd no
rohkas sem labēm nolihgrīneem Wezmī-
schas Īcherīi fainmeels, Bauskas apr.

Wehl dewinas Aisputes pils

maħjas

Kursemē, Aisputes aprinkī — ir pah-
rohdmas. Pirzeji dabuhn kātakas finas
lihs 25. Novemberi sāk. g. Jelgawā no
oberhostejas=adwokata Grot.

Mafkawas

tehjas - bohde

no
Pehtera Orlowa.

Keisara Majestates im Keisaristahs
Augstibas Pehtersta Vladimira
Aleksandrowitscha namu līberanta,
peedahwā sānu bagati pildito lehgeri no
ihlihs

karawanes-tehjas.

sa ari zitas

**tehjas, zukura, kafejas,
schokolades, biskwita ze.**
seelā išwehle par mehreneem tirgeem.

Nīnu- un

pakulu dījas

is Kursemes līnu-wehrtamas Jelgawā)
pahrohd par fabrikas zenahm

**H. A. Schmemannis,
E. Höpkeris un
E. Heilsbergis.**

№ 4. № 4.

Weikala atwehrschana.

Sānu man ir tas gohds, zēnijamai
publītā ūnamai dariht, sa es pats
jāvā namā, Jelgawā, us tirgus-platscha
№ 4, epektīvītā Gōrga tunga apektītā, jaunu
weikala esmu atwehris, kas pastahī iš
manufakturas,

galanterijas (fīkām),

audeliu un

mōhdes prezehm

un išahm bohanwilmas un līnu wehwer-
dzījām. Pēc pārtaibīgām zenahm iš-
taisnīgā apdevenīschana apsōhīdams, es
iſluhīsū, mani labi beeshī apmekleht.

Ar augstu zēnību

№ 4. **E. Thal.** № 4.

Mohderneeks

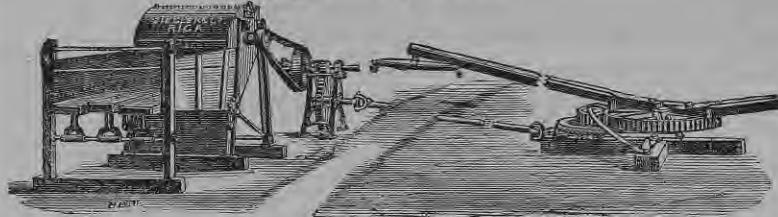
us uahloscheem Jurgeem teef mehlehs Nī-
zes mahzītāja-unīssī, pēc Leepajās.

Baireefchu apīnus

un
gaisho Tiroles bruhwerni pīfi
nupat ūnehma un pēdahwā

C. Höpkeris, Jelgawā.

"Flōthera"

stiftu-kulamahs-maschines,

ihpašchi preešč ūhejenes waijadsībahm eetaištas,

tahlat

Taunas — „Simpler“ eſſelu-maschines — Taunas
bes johbu-riteneem lihs ar pāchstrāhdīgū ūlmu-īkātes preeščleekamo, un

„Backera“ original

Anglu un Amerikas wehīshanas-maschines

Rīgā, Ziegler & Co. № 6. ūlma-īkātes preeščleekamo, un

Leepajā, ūlma-īkātes preeščleekamo, un

Aleksanderā — ūlma-īkātes preeščleekamo, un

Winnitā — ūlma-īkātes preeščleekamo, un

Peelijums pee Latweeschu Alwischu Nr. 42. — 1881.

Nahditajš: Sinas. Par ſkahbetu zc. Kas buhtu ſem-
lohpim zc. Derigi padohni ſaimneezehm.

If Jaun-Saules draudses par plauju un ſaimneeziburakſta tā: Rudſi bij gan paplahni, bet waſarejš, ihpachhi meechi, fchogad lohti labi ifde-wahs. Ari lini, fchi apgabala leelakais naudas produkti, — bij ſmuideri auguschi; tik uhdens truhkuma deht dabuja dafch ſemkohpis ſawus linekus labi pawifinacht, kamehr atrada kahdu dohbiti, kur tohs eemehrzeht. Kartufeli buhtu labi, ja ſemakās, mahlainās weetās nebuhtu trunejſchi. Seena bij gluschi mas. — Par ſemkohpibu paſchu runajoht jaleezina, ka ſtrah-dajam pa leelakai dafai wehl pehz eerastahs we-zahs lauku eedalifchanas. Dafchi gan ir proh-wejufchi ſawus laukus wairak dafas eedalih, un nahk brangi us preekſchu, jo eenahlfchanas ſtipri zaur tam wairojahs. Pee muhſu draudses veeder wišwairak dſimit-pagasti, kuru mahju gruntneeki, mahjas par ihpachchumu zaur pirk-ſchanu eeguwufchi, itin pahrtikufchi dſihwo, fa-was mahjas labi uſkohpdami. War redſeht itin brangas ehkas, pee kurañm lepojahs lohſchi auglu-lohku dahrſi. **Sauleetis.**

Iſreedas muſchā (pee Tadaileem), kas pee-der bagatajam Leepajas kohpmannam Schneidera kgam, ir leela un lohti laba eetaſita mohdere-ſchan. No ſchihs flauenahs mohderefchanas fuhtoht ſweeſtu un ſeerus us Anglijas galwas-pilſehtu Londoni. Vai mohderefchanas wehl wairak plauktu, Schneidera kgs eſoht Holande-nopirzis 100 dahrgu gohwju un ſigis aifdifti us Iſreedu. **Sinotajs.**

Par ſkahbetu lohpu-baribu.

Skahbetà lohpu-bariba ir iſrahdiſuſees par tik labu un derigu, ka newaram to deewſgan uſteikt un eeflaweht.

Tagad ir iſtī tas laiks, kur rohnahs dasch-daschadi atlikumi no kahpoſteem, beetehm, kar-tufeleem u. t. pr., ko zitadi newar uſglabah, lai buhtu wehlak lohpeem par labu bariba. Ja wiſas fchahdas lapas apehdina tāpat ſa-las, tad tahs dohd lohpam mas ſpehzigas ba-ribas, jo wiſas fatur lohti dauds uhdenu; 100 mahrzinās beeschu un kahpoſtu lapas at-rohdahs 90 mahrzinās uhdenu un tikai 10 mahrzinās zeetas weelas. Tā tad nu iſnahk, ka 6 mahrzinās beeschu lapu fatur tik pat dauds uſturas weelas, ka 1 mahrzina laba feena. Ruden, kamehr lohpi wehl eet ganoſ, war teem rihtōs un wakarōs labak eedoht ſalmus waj pelawas, jo tas ir preekſch lohpa labaka un weſeligaka bariba. Lapahm ruden naw dauds ſpehka, bet ſeem, ja tahs ir eefkahbetas, wi-naſ ſeneefs dauds leelaku labumu.

Tapehz waram uſſault latram ſemkohpim, lai kraji zil ween ir eefpehjams wiſadus ſatuſ augus un ſagatawo no teem ſkahbetu lohpu-bariba; wehlak atradihs, ka naw par welti puhlejees.

Breeſch ſkahbas lohpu-baribas war nemt kahpoſtu, beeschu un burkanu lapas, ſatas kartufeli wihtes, wiſadu wehl ſalu nesahli, eepu-wuſchus waj eefaluschus kartufelus un pat ſa-las kohku lapas. Wiſs tas, pareiſt eefkah-behts, buhſ ſeemā lohti derigs.

Apluhlofim nu, kā un kahdā wih sē skahbā lohpu-bariba ir jasagatawo. Preeskch tam ihstī waijadsetu rakt semē 5 lihds 6 pehdas dslū bedri. Bet schahds darbs prasa dauds laika un puhlinu, un bes tam war wehl bedrēs eesuhltrees uhdens un wisu famaitaht. Tilpat labi, kā bedrēs, war skahbeto lohpu-ehdamo ari jasagatawoht kaudsēs jeb stiwpās wirs semes. Saganatowfchana buhtu isdarama schahdā wih sē:

Laidara tuwumā noskatees preeskch tam derigū weetu. Weetai waijaga buht 6 pehdas platai; gaxumu war taisiht pehz waijadisbas. Tur janorohk seme pehdu waj diwi pehdas dslī; stuheri japataifa ee-apati, un apakschā japelek kahdas 3 zellas beesa kahrta salmu. Schai weetā nu jasakrauj salais ehdamais, ko grib usglabah, kahrtahm; katrai kahrtai jabuht pehdu besai. Kad pirmā kahrta nolikta, tad stipri jasamin, lai nepaleek neweena weeta tukfcha. Weenadi fakaut un famiht waijaga wifadā wih sē, jo tur, kur palizis tukfch, ehdamais fahk peleht un paleek nedirigs. Kad kaudse ir fahneegusi augstumu no 5 lihds 6 pehdahm, waijaga notaifiht galu apalu un malas jeb fahnus nosukaht lihdsenus. Kad tas ir padarihts, ja-atstahj kaudse 2 lihds 3 deenas tāpat stahwoht. Pehz tam, kad kaudse ir jau dauds-mas fagu-lejufees, ta ja-apmet ar semehm, apakschā 3 un augfchā 2 pehdas beest. Semes waijaga peemiht un beidsoht wispahri ar lahstu nolihdsinah. Starp ehdamo un semehm ari nedriksl atstaht tukfchas weetas. Kaudse faplohk jeb faktiht lohti ahtei, zaur ko rohnahs semes plihsumi, kas ir ktru deen ja-aistaifa, lai gaifs newar eespeestees eekfchā.

Pehz 8 waj 10 deenahm faktischana apstahjahs, un tad naw wairak nekas darams, kā tilai kaudsei gals japataifa apakaks, lai uhdens nefuhzahs eekfchā. Sahli naw waijadsigs likt flaht, jo ir veeredsehts, ka fahls ir skahbeto baribai skahdigā; tapehz to ari wairs nemehds peelikt flaht.

Pehz kahdahm 6 nedelahm ir ehdamais noruhdis un tad war fahkt to doht lohpeem. Kad fahkt kaudsi eenemt, tad waijaga semes nonemt,

bet ne wairak, kā tilk tahlu, zil dohna 2 lihds 3 deenās fa-ehdinah. Ehdamo waijaga waj nu ar asu schipeli jeb ar zirwi nogreest tschetr-lantigōs gabalōs, un tilk dauds, kā us reisi war fa-ehdinah. Pehz tam kaudses walejā weeta ja-apklahj ar falmeem, lai zaur tam dauds-mas atturetu gaifu. Lai semes seemā nefasaltu un buhtu weeglaki nonemamas, kaudse ja-apseids ar lapahm waj sirgu mehfleem.

Gohwīs gan negrib skahbeto ehdamo no eesfahkuma lahga chst, bet drīhs ween ar to ap-rohdahts. Skahbeto ehdamo ehd ne ween gohwīs, bet ari aitas un zuhkas. Labi skahbeta bariba isskatahs dseltaini-sala; bet ja to at-stahj tā, ka tai war peekuht gaifs flaht, tad wina paleek melna. Tahdam ehdamam ir stipra, bet ari pat preeskch zilwekeem, ja ar to aprohn, patihkama fmaka.

Zaur eesfahbchanu ehdamais pasaudē gan-drīhs pufi no sawa senakā swara. Saudejums pastahw ween-weenigi uhdens dafās; no spehka nepasuhd it nekas. Waram rehkinah, kā 3 mahrzinās skahbas baribas satur tilpat spehka, kā 1 mahrzina laba feena. Weenai gohwij newar par deenu doht wairak kā 20 mahrzinās; zitadi gohwīs dabu slimu wehderu. Wez-Sahtē dabu zauru seemu katra gohwīs pusdeenas laikā 10 mahrzinās frishas skahbetas baribas. Skahbeto baribu war ari patasiht ar uhdeni schidru un tai tad peejaukt flaht ekselfus. Schogad, kur feena ir lohti mas un loh-peem waijadsehs doht papilnam salmu, tahda skahbeta bariba buhtu lohti deriga. Newaram deewsgan eeslaweht schahdas lohpu-baribas labumu. Isdohfchanas pee tam naw it nekahdas, un darbs ir lehti padarams. Skahbeto lohpu-baribu war fagatawoht ktru brihdi, lai laiks buhtu, kahds buhdams, leetains waj faufs. Pee tam ne-eet it nekas poystā, ne lapina, ne seedinsch, un pat resni, zeeti strunki, lakti un kageni paleek mihfsi un labi. Ja grib eesfahbeht eesfahbchanas kartufelus, waj ari, kad ehdamais ir pahrleezigi flapfch. Ir jo labi, kad peleek pee fagatawofchanas flaht pelawas waj salmu effelus. Waijag likt ik us pehdu heefs

kahtu salas baribas 2 zellas beesu kahtu perlawu waj ekfelu.

S.

Kas buhtu semkohpim jadara. Lai tam seemā netruhktu pakaifu.

Tapehz ka schogad ir lohti mas falmu, dasch semkohpis labi nesin, ka lai dabu waijadfigahs pakaifas jeb streijas. Ihpaschi dara leelas ruhpes semkohpime fchi gada falmu truhkums, un wezi falmi naw gandrihs nekur un ne pee weena atrohdami. Rahdahs, ka falmu sinā ir tagadejee laiki pawisam pahrwehrtufchees, jo naw ne buht ilgi atpakafl, kur atrada daschās faimneezibās tik dauds falmu, ka tohs, tā fakoh, nemas nespohja patchreht. Weetahm redseja stirpas wezu falmu stahwam gadu-gadeem, bes ka tee taptu kaut kahdā wihsē isbruhteti. Lai gan ihstaits falmu truhkuma eemeslis ir mellejans pee tam, ka fausā laika dehf falmu ir masak, un ari pee tam, ka semkohpji tura wairak lohpu, audse wairak lohpu-ehdamā, neka tahdu labibu, kas isdohd streijas, tad tomehr ir semkohpji daschā sinā pee falmu truhkuma paschi wainigi. Tee naw tanis gados, kur falmu bij papilnam, tohs taupijuschi un ar teem dsihwojuschi, ka peenahkahs, un dauds falmu isschkehrdejuschi: kaisija falmus bes mehra un waijadisbas, lai tik dabutu dauds mehslu, un ne buht nedohmaja, ka warehs ari kahdres usaugt masak rudsu un puhru. — Gewehro-joh to, ka aisphehnā pawasara nebij pawisam flikta un pehrn ari newareja brekkt, ka labiba flikti augusi, eeradahs tomehr schai pawasarā jan tad falmu truhkums, kad wehl nemas newareja zereht lohpus laist gados. Zik ruhyigi nu gan newaijadsehs schogad, kur wiss ir no-audsis deewsgan knapi, gahdaht un aprehfinaht, lai nebuhtu pawasarā jazeesch truhkums! Bes tam ari negribam atstaht nepeeminejuschi, ka kulschana ar damf-maschinehm wairo falmu truhkumu un dara istikchanu jo gruhtu. Ar katu maschine war faktult arween wairak falmu, neka tai brihdi ir waijadfigs, un kaut ari kultu tad, kad lohpi jau stahw stalli. Kad kult tahdā

laikā, kur lohpi eet ganōs, eet wehl wairak falmu bohjā, jo truhkst weetas, kur falmus nolift, un truhkst ari spehla, falmus pareisi un peenahzigi fakaut. Kad kult rudenī, tuhlt līhds labiba sawahlka, un wehl ar damf-maschinehm, tad mehds falmus kraut stirpas waj kaudsēs; bet zilweku truhkuma dehf gandrihs nekad nespohja tā, tā waijadsetu. Bes tam wehl ja-eewehero, ka lohps ehd falmus labak, ja tohs dohd tik-ko ar maschine kultus. Jo wairak falmu apehdina, jo masak paleek falmu.

Ar maschinehm, un ihpaschi ar damf-maschinehm kuloht, waijadsetu deewsgan falmufchkuhmu; jo zaar tam aistaupitu darba-spehku un ari falmus. — Salmi ir wiss labakahs pakaifas. Tomehr nahkoschu seem waijadsehs gahdaht par zitahm pakaifahm, ja negribam, lai mehslit eetu bohjā. Ja zita neka naw, war gan nemt skuijas un lapas; bet tadshu laimigas ir tahs faimneezibās un tee semkohpji, kas bes schahdahm pakaifahm war istikt. Kad iswed lapu mehslus us lauku, tad tilai dabu ihsti redseht,zik mas wineem spehla. Lapas ahtri ween isschuhst; wehjach tahs aisdzen prohjam un us lauka nepaleek gandrihs it nekas. Kad lapu mehslus sapuhdē, tad tee faktiht un pasuhd tik leeliskā mehrā, ka heidscht atleek warbuht tikai treschā dala. Saufas, nobirufchas skuijas der preesch pakaifahm wehl masak, neka lapas. Ja skuijas ir ar lohpu iskahnijumeem pareisi fajaukuchahs, tahs fmird lohti stipri pehz deguscheem swikeem un ir skahbas. Bet kad skuijas ar lohpu iskahnijumeem naw pareisi fajaukuchahs, tad tahs ir tahdas paschas, ka stalli ecilcas, un ne-atnesf gandrihs nekahda labuma. Mehslus is skuiju pakaifahm nedrihst nekad tuhlt apart, bet waijag atstaht kahdas deenas ne-apartus. Ir labi, kad skuijas faktur preeesch kaisischanas kaudsē, lai eefahk puht, jo tad winas usnem dauds labak lohpu iskahnijumus. Dauds labakas, neka fausas, ir preesch pakaifahm salas skuijas. Jaunahs, salahs skuijas fatur labu dali augu baribas un padara zaar tam mehslus spehzigkus. Needres, dohni un wiss, kas purwā audsis, der lohti labi preesch pakaifahm, ja

tik ween ir fasneedsami. Silu war tikai it jaunu bruhkeht preefsch pakaifahm; wezs fils ir tapehz nederigs, ka tas lehti nefapuht. Jo labi war nemt preefsch pakaifahm sahgu flaidas un semes-malku, jo fchee usnem wifus lohpu islahrnijumus. Meheli no fchahdahm pakaifahm gan ir pagruhti iswedami, un teem waijag ilgala laika, lihds fahl ruhgt; tomehr tee padara semi irdenu un tai pasneeds dauds frossorafkahbes. Kaisifchana ar semes-malku ir deriga pat tadhōs gadōs, kur falmu ir papilnam. Fhpachhi preefsch aitu stalleem ir semes-malka laba, jo ta nelaus mehfleem peleht un amoniafam istwaikoht. Ja wehl aitu mehflus apelij arween pa laikam ar wirzu, tad zaur tam stipri wairo mehflu wehrtibu. Bet ja nu kahdam nebuhtu nekahdu pakaifu, ko fche minejahm, tad atleek wehl tadhās pakaifas, kas katram jo lehti un wifur dabujamas, — prohti: semes, kas ir preefsch kaisifchanas lohti derigas. Lai gan semes nepeeder pee wifu labakajahm pakaifahm, jo lohpi stahw ar semehm kaisitā stalli lohti netihri un nahktahs gruhti mehflus twest; tomehr tas wifs janem par labu, ja zitadu pakaifu naw. Kas negrib peedishwoht tadhās laikus, kur wairs naw it neka, ar ko lai waretu lohpus pakaifht, tam janem semes, un nebuhs gaidiht, lihds pehdigee falmi jau pagalam. Ja eefahf jau pee laika un postarpahm behrt semes, tad war drihsal zereht ar falmeeem nahlt zauri, jo semes aissstahw ari sawu teesu. Semkohpis, kas ta dsihwohs, nezeetih scheinī siā truhkumu un few apgahdahs spehzigus mehflus. Lai ari semes buhtu, tadhās buhdamas, tahs fatur tomehr eeffch fewim daschas datas, kas der augeem preefsch baribas. Semes usnem ari dauds labakt, neka zitas pakaifas, lohpu islahrnijumus un ta aistaupa ne ween falmus, bet wairo ari mehflu labumu. To wifu snoht, waijadsetu katram semkohpim eegahdah un no-lift fawa stalla tuwumā preefsch kaisifchanas derigas semes, kas gan radisees katram fainmeezibā. Daschās weetās redsam fehtimalās, aif stalleem, us laukeem, ylawahm un zitur-kur

tschupas, kur aug tikai nesahle. Nedsam ari buhwes atleekas un zitas leetas, kas padara mahjas waj dahrus tikai nekohschus. Kas tohs wifus isleetahs tur, kur tee ir derigi, ne ween padarihs fawus laukus angligakus, bet apkohps ari peenahzigi fawas mahjas. Ta tad waijag semkohpim laikā wifu pahrdohmaht un pareijs pahrlukt, tad tas atradihs deewegan lihdselku, ar ko aistaupiht falmus un wairoht stalla mehflus, bes ka zaur tam flahdetu lohpu weselibai.

Derigi padohmi fainmeezehm.

Tintes un ruhfas flekus no drehbehm war isdsiht, ja drehbes eemehyzē un ismasgā uhdeni, pee ka ir peeleteets klahf drusku fahls-flahbuma. Pehz tam fleki ar sehweles-ammaniumu ja-appilina, zaur ko paleek melni, bet pehzak ohtru reist masgajoht fahls-flahbuma uhdeni fleki pawifam isee.

Ari anilin-tintes flekus war ahtri isdsiht, ja nem stipri fchpirtu, famaisa ar drusku etika un ar fcho maifijumu appilina flekus un pehz ar uhdeni ismasgā.

Breefsch ohlu usglabafchanas ir fchis lihdselkis par teizamu israhdiées: ohlas apfmehre ar schahwetu speki, tad fahls un fmalki faberstu ohgku maifijumā eelikas un faufā, wehfsā weetā usglabatas, ohlas paleekoht frijhas 6—8 mehneschi.

Nodseljeuschu weschu war lehti isbalinah, ja fataifa maifijumu no weenas datas tihritas terpentina-ellas un no 3 dalahm fchpirta; eeleij no ta weenu ehdamo karoti tohweri, ismasgā tur gandrihs tihri masgato weschu un tad ischahwē. Terpentina-ella weschu falstoht isbalina kā fneequ un ne-astahj nelahdu fmalku.

Massp ehzis.